

Middelengebruik en verslaving bij mensen met een LVB

Dr. Evelien Poelen R&D Pluryn

Workshop Academische Werkplaats Kajak 13 mei 2019

Middelengebruik

Stadia van middelengebruik

Stoplicht model

- ✓ Groen: geen gebruik tot eerste kennismaking
- ✓ Oranje: experimenteel tot geïntegreerd gebruik
- ✓ Rood: lichte tot ernstige stoornis in gebruik

Stadia van middelengebruik

Stoplicht model

- ✓ Groen: geen gebruik tot eerste kennismaking
- ✓ Oranje: experimenteel tot geïntegreerd gebruik
- ✓ Rood: lichte tot ernstige stoornis in gebruik

Dus.....

- ✓ Signaleren en bespreken
- ✓ Screenen (SumID-Q, SMA, CRAFFT)

[Handreiking Middelengebruik en verslaving Kajak](#)

Verslaving?

Stoornis in het gebruik van middelen (DSM-5)

- ✓ Samenvoeging misbruik en afhankelijkheid
- ✓ 11 criteria (beperkte controle, sociale beperkingen, risicogebruik, tolerantie en onthouding)
- ✓ Drie ernstniveaus

Beperkt \geq 2 criteria in laatste jaar

Matig \geq 4-5 criteria

Ernstig \geq 6 criteria

Diagnostiek

Vragenlijst DSM-5: Stoornis in het gebruik van middelen (Hendriks et al., 2014)

Heb je in de afgelopen 12 maanden:

1	regelmatig een sterk verlangen gehad om [-middel-] te gebruiken?	ja/nee
2a	regelmatig het verlangen gehad om te stoppen met het gebruik van [-middel-]?	ja/nee
2b	zonder succes geprobeerd te stoppen of te minderen met het gebruik van [- middel-]?	ja/nee
3	veel tijd besteed aan het gebruik, verkrijgen, of bijkomen van de effecten van [-middel-]?	ja/nee
4	vaak meer of langer [-middel-] gebruikt dan je van plan was?	ja/nee
5a	gemerkt dat je veel meer [-middel-] nodig had om hetzelfde effect te bereiken?	ja/nee
5b	5b gemerkt dat dezelfde hoeveelheid [-middel-] minder effect op je had dan daarvoor?	ja/nee
6a	je ziek of onwel gevoeld als je probeerde te stoppen of minderen met [-middel-]?	ja/nee
6b	[-middel-] gebruikt om te voorkomen dat je je ziek of onwel zou gaan voelen?	ja/nee
7	toch [-middel-] gebruikt terwijl je wist dat het gezondheidsproblemen of emotionele of psychische problemen bij je veroorzaakte?	ja/nee
8	toch [-middel-] gebruikt terwijl je wist dat dat problemen gaf met je familie, vrienden op je werk of op school?	ja/nee
9	door je gebruik van [-middel-] belangrijke activiteiten moeten opgeven of sterk verminderen, zoals sport, werk, omgaan met vrienden of familie?	ja/nee
10	door je gebruik van [-middel-] regelmatig je werkzaamheden op school, op je werk of thuis niet goed kunnen doen?	ja/nee
11	meer dan eens [-middel-] gebruikt in situaties waarin dat gevaarlijk was, bijvoorbeeld bij het besturen van een scooter of auto, of het bedienen van een machine terwijl je onder invloed was?	ja/nee

Jullie ervaringen

- ✓ Verslavingsgedrag en visie op verslaving
- ✓ Els Noorlander (Psychiater) over verslaving, behandeling en valkuilen

<https://www.youtube.com/watch?v=pqjRCj5DIRs>

Visie en beleid

Ontmoedigingsbeleid

- ✓ Ontmoedigen ipv verbieden
- ✓ Begeleiden bij beperken middelengebruik en schade (dus niet per definitie afwijzen)
- ✓ Uitgangspunt: middelengebruik mag het functioneren van de cliënt niet zodanig beïnvloeden dat het begeleidings- of behandelklimaat er onder lijdt.

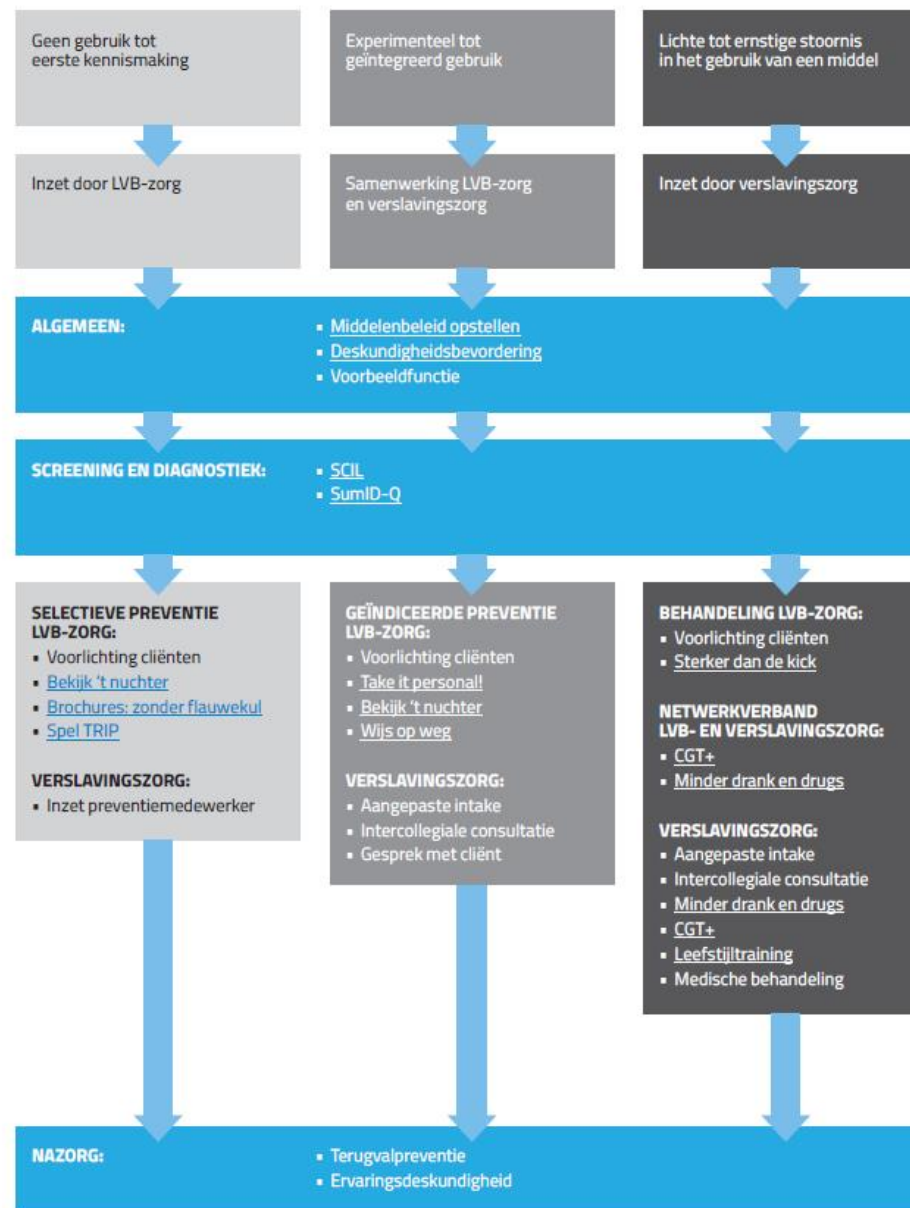
Interventies

Stoplicht model

- ✓ Groen: selectieve preventie
- ✓ Oranje: geïndiceerde preventie
- ✓ Rood: behandeling

Schema Beschikbare interventies LVB & verslavingsproblematiek

Review effectieve interventies

Ondanks toegenomen aandacht amper interventies die effectief gebruik verminderen

- ✓ Preventie: 7 interventiestudies (2 RCT's) geen bewijs voor effectiviteit (verminderen van gebruik)
- ✓ Pre-treatment (MVG): 2 interventiestudies; bewijs voor toegenomen motivatie
- ✓ Treatment: 2 interventiestudies; studie 1 gericht op roken bewijs voor effectiviteit; studie 2 gericht op alcohol bewijs voor haalbaarheid

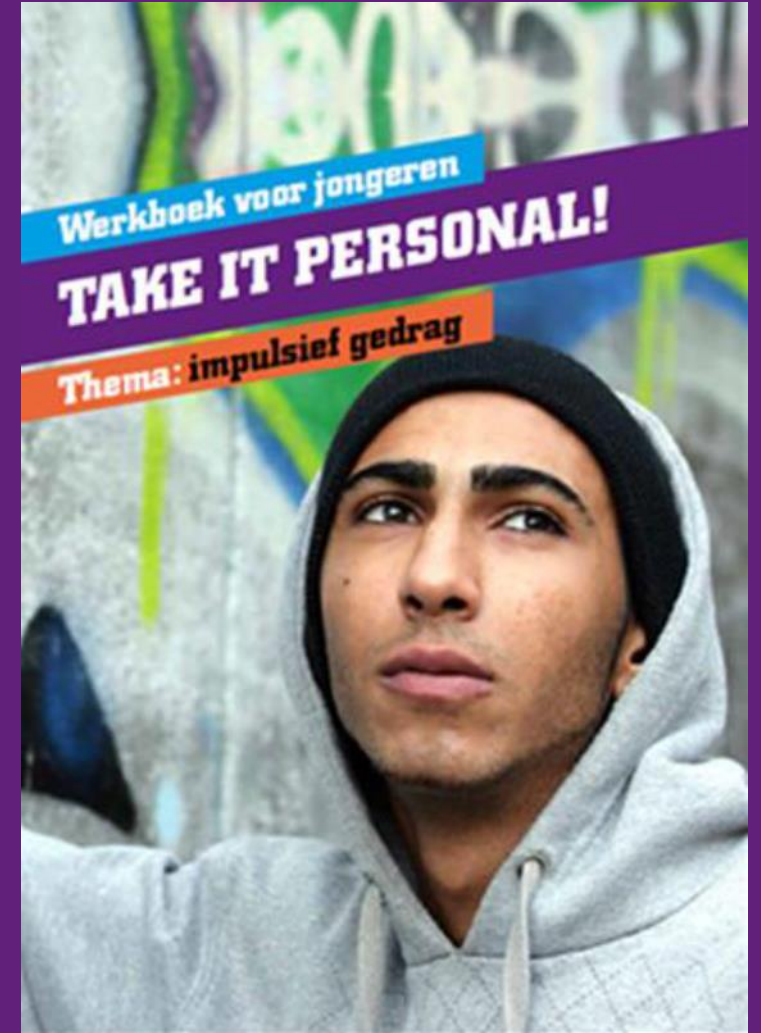
Take it Personal!

- ✓ Geïndiceerde preventie
- ✓ Doel: Verminderen van middelengebruik
- ✓ Doelgroep: LVB (14-30 jaar) met experimenteel gebruik tot beperkte stoornis in gebruik (DSM-5)
- ✓ Motiverende gespreksvoering en CGT
- ✓ Gepersonaliseerd op basis van 4 profielen
- ✓ Groepsinterventie 6 weken 2 keer per week

Take it Personal!

- ✓ Erkend als goed onderbouwd (databanken [NJI](#), [Vilans](#) en [RIVM](#))
- ✓ Interventie effect voor frequentie van gebruik
- ✓ Schijven, E.P., Hulsmans, D.H.G., VanderNagel, J.E.L., Lammers, J., Otten, R., & Poelen, E.A.P. (2019). The effectiveness of an indicated prevention program for substance use in individuals with mild intellectual disabilities and borderline intellectual functioning and comorbid behavioural problems: results of a quasi-experimental study. *In preparation*.

Take it Personal!+ en TiP!

- ✓ Behandeling
- ✓ Doel: Stoppen of verminderen van problematisch middelengebruik
- ✓ Doelgroep: LVB met beperkte tot matige stoornis in gebruik van alcohol, cannabis, XTC, cocaïne of speed (DSM-5)
- ✓ Motiverende gespreksvoering, CGT, persoonlijke toekomstplanning
- ✓ Gepersonaliseerd op basis van 4 profielen
- ✓ Individuele interventie 11 weken 2 keer per week

mHealth app TiP!

- ✓ Steuntje in de rug
- ✓ Help! Knop
- ✓ Gamificatie
- ✓ Oefeningen
- ✓ Terugvalpreventie

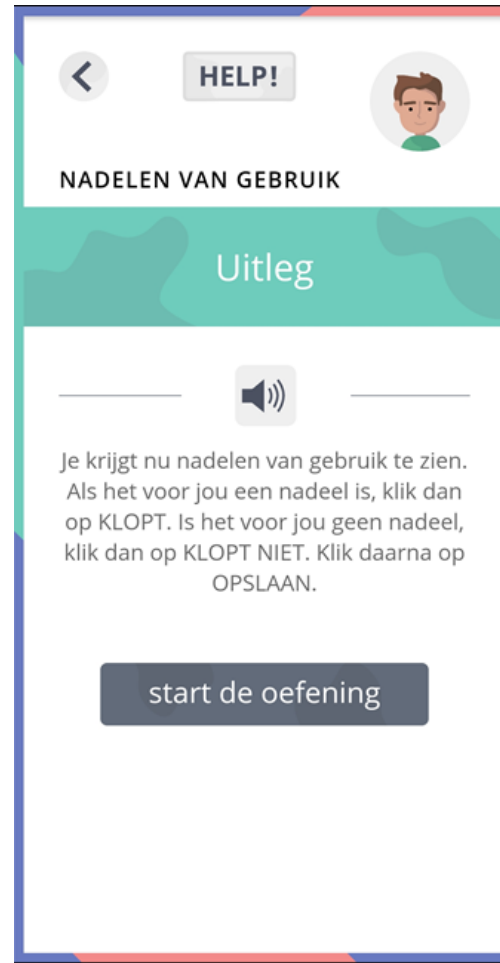
mHealth app TiP!

- ✓ Steuntje in de rug
- ✓ Help! Knop
- ✓ Gamificatie
- ✓ Oefeningen
- ✓ Terugvalpreventie

mHealth app TiP!

- ✓ Steuntje in de rug
- ✓ Help! Knop
- ✓ Gamificatie
- ✓ Oefeningen
- ✓ Terugvalpreventie

mHealth app TiP!

- ✓ Steuntje in de rug
- ✓ Help! Knop
- ✓ Gamificatie
- ✓ Oefeningen
- ✓ Terugvalpreventie

Onze ervaringen

- ✓ Aanmeldingen ernstige problematiek (ernstiger dan vooraf ingeschat)
- ✓ Samenwerking verslavingszorg

Aan het werk.....

Kunnen we vanmiddag komen tot aanbevelingen voor integrale samenwerking?

Aan het werk.....

Kunnen we vanmiddag komen tot aanbevelingen voor integrale samenwerking?

Relevante vragen:

- ✓ Waar hebben jullie cliënten behoefte aan?
- ✓ Welke expertise is binnen jouw organisatie aanwezig?
- ✓ Waarvoor hebben jullie expertise van buiten nodig?
- ✓ Hoe ziet integrale samenwerking er idealiter uit?
- ✓ Wat is er eenvoudig te realiseren om die ideale situatie te bereiken? En wat lastiger?
- ✓

Aanbevelingen samenwerking

- ✓ Fase rood: Samen de intake organiseren om risico op ernstige onthoudingsverschijnselen in te schatten
- ✓ Ernstige psychiatrische comorbiditeit??
- ✓
- ✓

Dank voor je deelname!

**Contact:
epoeleno1@pluryn.nl**

www.pluryn.nl

*Behandeling en ondersteuning bij
wonen, werken, leren en vrije tijd*